

Kliimaministri 22.11.2023. a käskkirja nr 483
„Toetuse andmise tingimuste kehtestamine taaste- ja vastupidavuskava reformi 8.1
„Taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamine“ elluviimiseks“ muutmise
eelnõu seletuskiri

I Sissejuhatus

Eelnõu on koostatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava¹ (edaspidi *RRF*) reformi 8.1 „Taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamine“ elluviimiseks. Reformi eesmärk on hõlbustada taastuvate energiaallikate, eelkõige tuuleenergia kasutuselevõttu.

RRF näeb reformi 8.1 elluviimiseks ette järgmised tegevused:

1. Tuuleparkide ehitamise kiirendamine, et aastaks 2030 oleks võimalik toota Eestis 100% kogu elektritarbimisest taastuvatest energiaallikatest:
  - 1.1. Prioriteetsete arenduspiirkondade kaardistamine (uute arendusprojektide kiirendamiseks).
  - 1.2. Strateegilise hindamise ja keskkonnamõjude optimeerimine.
  - 1.3. Lubade väljastamise protsessi optimeerimine.
  - 1.4. Maatoimingute optimeerimine.
  - 1.5. Õigustoimingute optimeerimine.
2. KOV võimestamine roheliste investeeringute tegemisel.
3. Ärisektori võimestamine roheinvesteeringute tegemisel.
4. Teavitustegevused.

Lisaks on RePowerEU eesmärk tõhustada valitsusasutuste koostööd.

Reformi elluviimiseks on Vabariigi Valitsus 28.09.2023. a protokollilise otsusega nr 50-12² määranud reformi 8.1 elluvijaks Kliimaministeeriumi (edaspidi *KLIM*) ja tegevuste elluviimisele kaasatud partneriteks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MMK*), Riigikantselei, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Keskkonnaameti, Keskkonnaagentuuri, Maa-ameti ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (edaspidi *TTJA*).

Riigisisene ülesannete jaotus reformi elluviimiseks on kehtestatud kliimaministri 22.11.2023. a käskkirjas nr 483 (edaspidi *RePowerEU käskkiri*). Eelnõuga täiendatakse ja muudetakse RRFis ja RePowerEU käskkirjas nimetatud reformi elluviimiseks kavandatud tegevusi, tulemusi ja eelarve jaotust. Muudatuste eesmärk on tagada, et RRF raha läheb tuuleenergia arengu toetamiseks kõige mõjusamate tegevustele.

Eelnõu ja seletuskirja koostas KLIM energeetikaosakonna rohepöörde projektijuht Sille Uusna-Rannap (sille.uusna-rannap@kliimaministeerium.ee, tel 625 4443). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi KLIM õigusosakonna õigusnõunik Anna-Liisa Kotsjuba (anna-liisa.kotsjuba@kliimaministeerium.ee, tel 625 8998).

---

¹ [05.10.2021 heaks kiidetud ja 16.06.2023 uuendatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava.](#)

² [Taaste- ja vastupidavuskava reformi 8.1 "Taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamine" elluviimine](#)

II Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse käskkirja lisa 2, milles on toetatavad tegevused, nende tulemused ja toetatavate tegevuste eelarve jagunemine asutuste vahel. Eelnõu kooskõlastamisele saadetud versioonis esitati käskkirja lisa 2 muudatused eraldi muutmiskäskudega. Et muudatused on jaotunud mitmete sätete vahel, kehtestatakse õigusselguse huvides käskkirja lisa 2 koos muudatustega uues sõnastuses.

1. Kliimaministeeriumi toetatavate tegevuste, tulemuste ja eelarve muudatused

Tegevuse 1.1.4. muudatus on seotud taastuenergia mõjuhindamise kiirendamisega. Kehtiva käskkirja punktis 1.1.4. nimetatud tegevus sõnastatakse laiemalt taastuenergia menetlustes keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) kiirendamisena ja muudetakse andmeallikas tegevuse kirjeldust.

Muudatusega lisatakse senisele juhtekspertide koolitusmoodulite väljatöötamise tegevusele kaks alategevust:

- Mõjuhindamise juhendmaterjali koostamine

Keskkonnamõju Hindajate Ühing on toonud välja, et ühine juhend riigisisese lähenemine kohta müra, sh madalsagedusliku müra ehk infraheli, vibratsiooni ja varjutamise mõju hindamiseks aitaks kiirendada mõjuhindamisi ja vähendada vaidlusi. KLIM hangib nimetatud nelja mõjuvaldkonna eri riikide praktika analüüsi ja juhendi kavandi. Hanke läbiviimiseks on kavandatud kuni 60 000 eurot.

- Analüüs KMH ja KSH eelhindangu ning KMH ja KSH künniste tõstmiseks ja võimalusel nendest hindamistest loobumiseks

KMH ja KSH eelhindangu ning KMH ja KSH koostamise künniste tõstmisega on võimalik kiirendada taastuenergia kasutuselevõttu. Samas peab künniste tõstmine arvestama tegevusega, mille mõju hinnatakse ja üldlevinud praktikaga, sh praktikaga teistes riikides. Näiteks kohustab senine Vabariigi Valitsuse määrus³ eelhindangut tegema juhul, kui maismaale rajatakse rohkem kui viie tuulikuga tuuleelektrijaam, mille koguvõimsus on üle 7,5MW. Kui kehtivas õiguses on künniste seadmisel rõhk tuulikute arvul, siis tuulikute võimsuse kasv tähendab seda, et sisuliselt tuleb ka 1 ja 2 tuulikuga teha põhjalik eelhindang, mis ei pruugi olla mõistlik ressursikasutus. KLIM hangib analüüsi koos ettepanekutega künniste tõstmiseks ja võimalusel mõju hindamise kohustusest loobumiseks. Hanke läbiviimiseks on kavandatud kuni 30 000 eurot.

Juhtekspertide koolitusmooduli väljatöötamise moodulis on kavas hinnanguliselt 20 inimesele pakkuda KMH juhteksperdi täiendkoolitust ning 20 inimesele KSH juhteksperdi täiendkoolitust, sama tegevuse raames pakutakse hinnanguliselt 20 valdkondlikule eksperdile Natura hindamise täiendkoolitust (maht eeldatavalt 4-8 tundi).

Tegevuse 1.1.6. muudatus on seotud tööstuse teekaartide koostamisega. Tegevuse 1.1.6. raames oli esialgu kavas olla partneriks erialaliitudele teekaartide koostamisel. Tegevuse eelarves oli arvestatud üksnes teekaartide keskse projektijuhi tööjõukuludega, mis on kavandatud KLIM tööjõukulude sees. Esialgse kava kohaselt oleks teekaardid välja töötanud esindusorganisatsioonid, keda KLIM toetab metoodika ja sisulise koostööga. Teekaartide

---

³ [Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu](#)

väljatöötamisel on tõrkeks osutunud asjaolu, et igale kriitilise tähtsusega tehnoloogia valdkonna teekaardile ei ole partneriks esindusorganisatsioon. Samuti on probleemiks, et erialaliitudel ei ole vaba ressursi teekaartidega piisava intensiivsusega tegelemiseks. Eelarve suurendamisega nähakse ette lisaressurssi teekaartide koostamise kiirendamiseks koostöös erialaliitudega, samuti kliimanetraalse ja taastuenergiale toetuva majanduse seisukohast kriitilise tähtsusega tehnoloogiate teekaartide koostamiseks Kliimaministeeriumi eestvedamisel. Sellised valdkonnad on näiteks kriitilised toormed, süsinikuvabad kütused, ringmajanduse ja süsinikupüüdmise tehnoloogiad. Need valdkonnad on kriitilise tähtsusega, ent nende küpsus kasutuselevõtuks on erinev ning samuti võib olla vaja teha muudatusi regulatsioonides või soodustada muul moel nende kasutuselevõttu. Teekaartide arv on jäänud samaks. Kõik teekaardid on seotud kliimakindla seaduse eelnõus olevate eesmärkidega.

Lisaks senises eelarves ettenähtud kulule 200 000 eurot erialaliitude teekaartide koostamise kiirendamiseks nähakse eelarves ette 300 000 eurot valdkondlike tehnoloogiate teekaartide koostamiseks. Eelarves arvestatakse lisaks keskse projektijuhi tööjõukuludele ka teenuse ja uuringute sisseostmisega tehnoloogiatele fokuseeritud teekaartide koostamiseks.

Tegevuse 1.1.7. muudatus on seotud taastuenergia loamenetluse kiirendamisega. Kehtiva käskkirja punktis 1.1.7. tehakse loamenetluste kiirendamiseks ehtisregistri (edaspidi *EHR*) arendus, samas vajab arendust ka keskkonnaotsuste infosüsteem KOTKAS. Andmeallikas muudetakse tegevuse kirjeldust ja lisatakse meretuulepargi hoonestusloa rakendamiseks vajalikele arendustele ka taastuenergia menetluste ühise kontaktpunkti arendus. KLIM hangib *EHR* ja *KOTKA* arendused. Hanke läbiviimiseks on kavandatud kuni 400 000 eurot.

Tegevuste 1.1.10. ja 1.1.11. lisamine seondub nii tuuleparkide ehitamise kui mõjuhindamise kiirendamisega.

Käskkirja lisatakse uue tegevusena kvartaalselt elektri hinna mõjuanalüüside koostamine. Soodsam elektri hind on üks tuuleenergia kasutuselevõtu toetamise põhjus ja seetõttu ka vajalik analüüsida, milline mõju võib Eestis ja regioonis lisanduvat tuuleenergia võimsustel olla elektri hinnale. Mõju analüüsimiseks kasutatakse rahvusvaheliselt kasutatavatest andmebaasidest kättesaadavaid elektri hinna ja tehnoloogia hinna (LCOE) andmeid võrdlevaid raporteid, mille põhjal koostatakse Eesti olusid arvestav mõjuanalüüs. KLIM hangib vähemalt kolme levinuma andmekogu prognooside kasutamise õigused ja riigisisese mõjuanalüüsi koostamise.

Riigisiseseid elektrihinna mõjuanalüüse on teinud praegu KLIM oma ressursiga. Andmekogude prognooside kasutamise õigused annavad võimaluse saada juurdepääsu märkimisväärselt parematele alusandmetele ja kokkuvõttes ka põhjalikuma riigisisese analüüsi. Arvestades, et lähiaastatel tehakse taastuenergeetikas suured, sh suure investeeringuvajadusega ja pikaks ajaks tulevikku määravad otsused, on kvaliteetse elektrihinna analüüsi hankimine nende otsuste toetamiseks just lähiaastate perspektiivis kriitiline. RRFi rahastamise otsus ei sisalda automaatselt kohustuste ülekandumist riigieelarvesse. Sarnaselt muude RRFi tegevustega tuleb abikõlblikkuse perioodi lõpus otsustada, kas mõnda tegevust on võimalik ja vajalik jätkata ka riigieelarvest rahastades või naaseme senise praktika juurde. Hanke läbiviimiseks on kavandatud kuni 175 000 eurot.

Tegevusena lisatakse käskkirja meretuuleparkide kasutuselevõtuga seondvalt järgmiste mõjuanalüüside hankimine:

- meretuuleenergia riigisisese väärtusahela mõju analüüs. Analüüsi eesmärk on hinnata Eesti merealale kavandatavate meretuuleparkide riigisisest avalduvat majanduslikku mõju ja potentsiaali. Sh analüüsitakse riigisisest potentsiaali teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks⁴, võimalike täiendavate töökohtade⁵ ja teenuste mõju nii meretuuleparkide paigaldamisel kui ka hooldamisel, mõju ja võimalusi sadamatele, meretuulepargi mõjualas asuvatele omavalitsusüksustele, mere elusressurssidele ja meretranspordile⁶. KLIM hangib mõjuanalüüsi koostamise.
- energiataristu välisühenduste mõjuanalüüs. Vabariigi Valitsus on otsustanud, et hiljemalt 2025. a kuulutatakse välja maismaa- ja meretuuleparkide vähempakkumised. Meretuuleparkide lisandumine on tõenäoline aastaks 2033. Meretuuleparkide rajamisega kaasnevalt kasvab ka taastuvelektri tootmine nii suures mahus, et Eestil oleks võimalus suuremas mahus energiat eksportida. Välisriikidega ühenduse loomiseks võrgutaristu ehitamine eeldab suuri investeeringuid ja enne otsuste tegemist on vajalik tasuvus- ja mõjuanalüüsi koostamine. Eeskätt on fookuses Eesti ja Saksamaa võrgutaristu loomise mõjud. KLIM hangib mõjuanalüüsi koostamise.

Hangete läbiviimiseks on kavandatud kuni 500 000 eurot, millest kuni 350 000 eurot on kavandatud riigisisese väärtusahela analüüsile ja kuni 150 000 välisühenduste analüüsile.

Lisa 2 punkti 1.3. muudatusega korrigeeritakse KLIM toetatavate tegevuste eelarve summat. Kehtiva käskkirja p 1.3. kohaselt on KLIM eelarve tegevuste elluviimisel 11 520 783 eurot. Muudatuste tulemusel on KLIM eelarve 10 699 388 eurot. Eelarve jaotus oli arvestuslikuna aluseks käskkirja tegevuste kokkuleppimisel, jaotust ei ole kehtestatud käskkirjas.

Kehtiva RePowerEU käskkirja kohaselt oli kavandatud üle 7 miljoni euro tuuleenergia prioriteetsete arendusalade jätkutegevusteks, mille tegemine esialgu kavandatud kujul ja mahus ei ole otstarbekas. Prioriteetsete alade jätkutegevusena oli kavandatud, et pärast KAURI uuringute läbiviimist moodustatakse aladest terviklike tuuleparkide arendamiseks sobivad alad, omandatakse selleks vajadusel eramaid, viiakse aladel riigi eriplaneering ja antakse seejärel alad enampakkumisega arendajate kasutusse. Senist riigi eriplaneeringu kogemust arvestades osutuks sel viisil prioriteetsete alade ettevalmistamine aga aeganõudvamaks kui KOV planeeringute ettevalmistamine. Seega ei kavandata prioriteetsete alade kasutusse andmisele eelnevalt eramaade omandamist ega riigi eriplaneeringu koostamist. Maatoimingute ettevalmistamine tuuleenergia prioriteetsetel arendusaladel riigimaade arendajate kasutusse andmiseks on endiselt vajalik ja arvestatakse ka eelarves.

Rahastust vähendatakse tegevusel 1.1.9. Prioriteetsete alade jätkutegevused ja suurendatakse tegevustel 1.1.5. (KOV võimestamine) ja 1.1.6. (sektorite ja tehnoloogiate teekaardid).

---

⁴ 2022. a on Euroopa Regionaalarengu Fondi valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamise programmi RITA raames valminud [Eesti meretööstuse innovatsiooni teekaart](#)

⁵ 2024. aastal viib Kutsekoda läbi OSKA uuringut tuuleenergeetika kuni aastani 2040 oskuste- ja tööjõuvajaduse kaardistamiseks.

⁶ 2016. a on valminud kalandusele, energeetikale ja meretranspordile keskenduv uuring Pihor, K. et al [Mereala planeeringu alusuuring: merekeskkonna ressursside kasutamisest saadava majandusliku kasu mudel](#). Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Tegevus	Kvantitatiivne näitaja			Ajakava		Andmeallikas/metoodika	Vastutav osakond
	Ühik	Baas-tase	Sih-ta-se	Kvar-tal	Aasta		
1.1.5. KOVidele tuuleenergia konsultatsiooniteenuse kujundamine ja rohepöörde võrgustiku loomine.	Võrgustikku kaasatud KOVide arv	0	50	II	2024	Loodud on kontaktpunkt, mis koondab arendajate kui KOV-ide tagasiside, loob haldusala asutuste vahelise võrgustiku ja teenuse probleemide lahendamiseks. Võrgustikku on koondatud vähemalt 50 KOVi.	Rohereformi

Tegevuse 1.1.5. täiendamisega laieneb senine KOV võrgustiku loomise ülesanne. Täienduse kohaselt korraldatakse KOV juhtidele õppereisid vähemalt kahte välisriiki tuuleparkidega tutvumiseks ja KOV kogemuse saamiseks. Tuuleparkide rajamisel on võtmetähtsusega KOV planeeringuteni jõudmine. Planeeringuid on algatatud üle 40 KOVis ja menetluse kiiremaks liikumiseks on vaja teadmisi tuuleparkide nii positiivsete kui negatiivsete mõjude kohta. Kuivõrd Eestis on KOV kogemus tuuleparkide rajamisega seoses napp, on kavas KOV tuulealade planeeringuid toetada teiste riikide KOVide kogemustega. Kavandatud on õppereisid kahele grupile KOV juhtidele, a 20 inimest. Esmane sihtrühm on KOV juhid, võimalusel kaasatakse ka teised planeeringute eest vastutajad, st eeskätt planeerijad. Seni oli tegevuse kuludes arvestatud üksnes KOV koordinaatori tööjõukuludega, mis on KLIM tööjõukulude sees. Õppereiside korraldamiseks kavandatakse tegevuses lisaks 50 000 eurot.

KLIM eelarve arvestuslik jaotus	Algne	Pärast muudatusi
Tööjõukulud, sh 15% üldkulu	2 298 060	2 683 166
KMH/KSH juhtekspertide täienduskoolitus	80 000	80 000
KMH võrdlev analüüs ja juhendmaterjal	0	60 000
KMH eelhindangu künniste analüüs	0	30 000
Elektrihinna prognooside koostamine	0	175 000
Meretuuleparkide kasutuselevõtuga seonduvad mõjuanalüüsid	0	500 000
EHR arendus ühendloa ja KMH protsessi menetlemise võimaldamiseks	861 250	861 250
EHR arendus taastuvenergia direktiivi muudatuste võimaldamiseks	0	300 000
Tuulikutasu ja lubade menetlemisega seotud IT arendus (KOTKAS)	110 000	110 000
KOTKA arendus taastuvenergia direktiivi muudatuste võimaldamiseks	0	100 000
Sektorite ja tehnoloogiate teekaardid	0	500 000
KOV juhtide õppereisid tuuleparkidesse	0	50 000
Kommunikatsioon	329 634	329 634
Prioriteetsete alade jätkutegevused	7 841 839	4 920 339
Kokku	11 570 783	10 699 388

2. Keskkonnaagentuuri toetatavate tegevuste, tulemuste ja eelarve muudatused

Muudetakse Keskkonnaagentuuri tegevusi, mis on seotud tuuleenergia kasutuselevõtu kiirendamise ja prioriteetsete arendusalade kaardistamisega.

Tegevuse 2.1.2. täiendamisega laieneb senine Keskkonnaagentuurile antud taastuvenergia kaardistamise ülesanne. Kehtivas käskkirjas on tegevus seotud tuuleenergia võimsuste kaardistamise ja vastava kaardirakendusega. Keskkonnaagentuur on teinud senise tegevuse raames tuuleenergia olemasoleva ressursi ja tuuleenergeetika arenduste hetkeseisu kaardistuse⁷, mida kvartaalselt uuendatakse. Keskkonnaagentuur töötab välja ka lahendused kaardistuse tõhusamaks uuendamiseks. Lahenduste väljatöötamiseks nähakse Keskkonnaagentuuri eelarves ette 35 000 eurot.

Tegevuse muudatusega laiendatakse ülesannet kogu taastuvenergia kaardistuse koostamisele.

Muudatus on seotud 18.10.2023. a vastu võetud taastuvenergia direktiivi muudatustega⁸. Direktiivi artikkel 15b kohaselt tuleb liikmesriikidel kaardistada alad, mis on vajalikud riikliku panuse andmiseks Euroopa Liidu 2030. a taastuvenergia eesmärgi saavutamisesse. Kaardistuse aluseks võetakse liikmesriigi riiklikus energia- ja kliimakavas loetletud taastuvenergia tehnoloogiad ja kirjeldatud trajektoorid. Kaardistuses näidatakse nii maapealsed, maa-alused taastuvenergiaks sobivad alad, kui ka mere- ja siseveekogude alad, seejuures kaardistatakse lisaks taastuvenergiarajatistele ka taristu (salvestus, võrgud) ning selle rajamise või uuendamise potentsiaal. Kaardistuses lähtutakse mh selles, milline on liikmesriigi energianõudlus ning soositud on alade mitmeks otstarbeks kasutamine.

Kaardistuses on kavas olemasolevate võimsuste kaardistamisel kasutada eri andmekogudes, eeskätt EHRis ja Maa-ameti andmekogudes, aga ka Eleringi ja Elektrilevi kogutud andmeid. Taastuvenergia potentsiaali kirjeldamisel lähtutakse eeskätt ruumilise planeerimise dokumentidest, sh mereala planeeringust. Eesmärk on, et kaardistus uueneb automaatselt vastavalt nende andmekogude uuenemisele, mida kaardistuse alusena kasutatakse.

Taastuvenergia kaardistamiseks koostab Keskkonnaagentuur esmalt koondkaardistuse eri andmekogudes kättesaadavatest andmetest. Taastuvenergia kaardistuseks kasutatakse varasematest tegevustest tekkinud jääk ca 50 000 eurot, seega tegevuse eelarvet ei suurendata.

Tegevuse 2.1.4. lisamisega lisatakse Keskkonnaagentuurile uus tegevus seoses maardlate aladel tuuleenergia arendamiseks sobivate alade kaardistamisega. 2023. aasta kevadel võttis Riigikogu vastu seadusemuudatuse, mis võimaldab maardlate alade nõ vahekasutust ja tähtajaliselt taastuvenergia ehitiste rajamist. Samas nendel maardlatel puuduvad kehtivad keskkonnaloa, samuti ei ole esitatud selleks taotluseid. Need alad ei ole ka ei ole turbaalade puhul kantud ka kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja⁹. Selliseid alasid, mida on tulevikus maavara kaevandamiseks kavas kasutusse võtta, saab kuni kaevandamise alguseni kasutada taastuvenergia tootmiseks nõ

---

⁷ [Tuuleenergeetika võimsus Eestis](#)

⁸ [EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV \(EL\) 2023/2413, 18. oktoober 2023, millega muudetakse direktiivi \(EL\) 2018/2001, määrust \(EL\) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv \(EL\) 2015/652](#)

⁹ [Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri](#)

vahekasutusena, kui plaanitav tegevus ei halvenda maavarade seisukorda, ligipääsu ega kasutust tulevikus.

Maardlatele ja maavarade perspektiivi ning levialadele tuuleparkide rajamise võimalusi on uuritud kahes Eesti Geoloogiateenistuse (edaspidi EGT) analüüsis, milles otsiti võimalusi, kuidas rajada tuuleparke Kirde- ja Kesk-Eesti¹⁰ ning Lääne-Eesti¹¹ maardlatele, mida lähitulevikus (järgmise 20 ja enama aasta jooksul) kasutusele ei võeta ehk nn vahekasutuse võimaldamisest. Keskkonnaagentuuri tegevus on tehtud uuringute jätkutegevus, mille eesmärk on Geoloogiateenistuse analüüsist valida välja tuuleenergia jaoks sobivaimad alad. EGT analüüsis on antud hinnang sellele, kas maavarade kontekstis oleks võimalik ala taastuenergia arendamiseks kasutada ja järgmise etapina on vajalik hinnang, kas nende alade kasutamine on võimalik loodusuuringutest lähtuvalt.

Maardlaaladel tuuleenergia potentsiaali kaardistamiseks nähakse Keskkonnaagentuuri eelarves ette täiendavalt 35 000 eurot.

Tegevuse 2.1.5. lisamisega antakse Keskkonnaagentuurile uus ülesanne toetada loodusuuringute tegemisega Eesti- Läti 4. võrguühenduse riigi eriplaneeringu teostamist. Eesti- Läti 4. ühenduse riigi eriplaneeringu koostamisel vajalike uuringute tegemiseks nähakse Keskkonnaagentuurile ette 100 000 eurot. Käskkirja kooskõlastamisele esitatud versioonis oli Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi eelarves ette nähtud 200 000 eurot tellitavate uuringute kuluna. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium juhtis eelnõu kooskõlastamisel tähelepanu, et loodusuuringute läbiviimiseks oleks vajalik kaasata KAURi eksperdid, kuivõrd hangetega sageli ei õnnestu looduseksperthe leida. Seetõttu on KAURi tööjõukuludes täiendavalt kavandatud 100 000 eurot uuringute läbiviimiseks ning MKMile, kes REPiga edasi tegeleb, nähakse tellitavate uuringute kuluna ette 100 000 eurot.

Muudetakse tegevuse 2.1.1. andmeallika kirjeldust. Keskkonnaagentuur on mh RRF tulemuseesmärgi täitmiseks kaardistanud tuuleenergia prioriteetseid arendusalasid kuni 1000MW potentsiaaliga tuuleenergiaks sobivate alade leidmiseks. Kaardistuse ja analüüsi tulemused näitavad, et mitmed alad oleks võimalik suuremas mahus kasutusele võtta, kui töötada välja leevendusmeetmed loodusuuringute käigus selgunud oluliste ebasoodsate mõjude leevendamiseks. Muudatusega suurendatakse tegevuse 2.1.1. eelarvet ja nähakse prioriteetsetel arendusaladel leevendusmeetmete väljatöötamiseks ette 50 000 eurot.

Lisa 2 punkti 2.3. muudatusega muudetakse Keskkonnaagentuuri toetatavate tegevuste eelarve summat.

Taastuenergia kaardistusega kaasnevad kulud kaetakse senisest Keskkonnaagentuuri tööjõukulude järgist. Leevendusmeetmete väljatöötamise ja maardlate aladel taastuenergia potentsiaali kaardistamise tegevuse lisandumisega seoses nähakse Keskkonnaagentuuri eelarves lisaks ette 85 000 eurot. Lisaks on suurendatud tööjõukulud 100 000 võrra Eesti- Läti 4. võrguühenduse riigi eriplaneeringuks vajalike loodusuuringute läbiviimiseks.

KAUR eelarve arvestuslik jaotus	Algne	Pärast muudatusi
Tööjõukulud, sh 15% üldkulu	1 551 796	1 651 796

¹⁰ [Maardlatele ja maavarade perspektiiv- ning levialadele taastuenergeetika taristu rajamise analüüs. Kirde- ja Kesk-Eesti](#)

¹¹ [Maardlatele ja maavarade perspektiiv- ning levialadele taastuenergeetika taristu rajamise analüüs. Lääne-Eesti](#)

Seire ja uuringute lisavajadused	1 180 015	1 180 015
Linnustiku inventuuri kallinemine	150 000	150 000
Prioriteetsete alade leevendusmeetmete väljatöötamine	0	50 000
Maardlaaladel potentsiaalsete tuulealade kaardistamine	0	35 000
Kokku	2 881 811	3 066 811

3. Keskkonnaameti toetatavate tegevuste, tulemuste ja eelarve muudatused

Keskkonnaameti tegevuste muudatused on seotud mõjuhindamise kiirendamisega.

Tegevuse 3.1.1. muudatusega jäetakse Keskkonnaameti andmeallika kirjeldusest välja viide sellele, et mõjuhindamise kiirendatud menetlusi viiakse läbi kuni 2000 MW tootmispotentsiaali mahus ehituslubade väljastamisele. Riigisisese energiatarbimise prognoosi on korrigeeritud ja riigisisese tarbimise katmiseks näevad viimased prognoosid ette 2900 MW tootmisvõimsuse vajaduse, mis tuleviku prognoosides võib olla veelgi suurem. Projekti eelarves on arvestatud, et kiirendatud menetlusi viiakse läbi kogu abikõlblikkuse perioodi jooksul. Seega on selgitust muudetud ja lisatud viide, et kiirendatud menetlusi viiakse läbi kogu abikõlblikkuse perioodi jooksul, seega kuni 31.03.2026.

Lisa 2 punkti 3.3. muudatusega muudetakse Keskkonnaameti toetatavate tegevuste eelarve summat.

Tegevuse 3.1.2. EELISes taastuenergiat puudutavate loodusväärtuste registriandmete ajakohastamine kiirendamiseks suurendatakse Keskkonnaameti tegevuse eelarvet 100 000 euro võrra. Lisaks senisele RePowerEU raames tehtud, tegemisel ja veel hangitavale EELISe andmete korrastamisele on kaitsealuste liikide vanade registrikannete parandamiseks kavandatud taastuenergeetika arendusi enim mõjutavate lindude, kahepaiksete, nahkhiirte ja taimede osas kokku veel täiendavalt 1500 registrikande parandamine. Viidatud lisarahastus nähakse ette KeA tööjõukulude eelarves.

Tegevuse 3.1.4. Taastuenergiat puudutavate KMH, KSH, planeeringute, Natura 2000 hindamise, ehituslubade ja meretuuleparkide hoonestuslubadega seonduvate menetlusprotsesside parendamise raames nähakse ette täiendav ressurss tagasiside analüüside koostamiseks ja analüüsides lähtuvate parenduste tegemiseks menetlusprotsessides. Kvartaalse analüüsi tulemusel pakutakse välja nii sellised parendusettepanekud, mida on võimalik rakendada kiiremini, näiteks muutes Keskkonnaametis töökorraldust, koostades täiendavaid tööjuhiseid, tõlgendusi jms, kui ka ettepanekud pikemat ettevalmistust eeldavateks muudatusteks, näiteks õigusaktide muutmiseks. Kogutav tagasiside on oluliseks sisendiks KLIM KMH digitaliseerimise protsessi. Keskkonnaameti eelarves suurendatakse KMH protsessiparenduse tegevuse eelarvet 80 000 euro võrra.

KeA eelarve arvestuslik jaotus	Algne	Pärast muudatusi
Tööjõukulud, sh 15% üldkulu	3 419 279	3 519 279
EELISes taastuenergiat puudutavate loodusväärtuste registriandmete ajakohastamine	350 000	350 000
Taastuenergeetika KMH/KSH digitaliseerimine	200 000	200 000
KMH menetlusprotsessi parendamine	30 000	110 000
Spetsialistide koolitamine	190 000	190 000
Kokku	4 189 279	4 369 279

4. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi toetatavate tegevuste, tulemuste ja eelarve muudatused

Alates 12.08.2024 on maakasutuspoliitika ja ruumilise planeerimise korraldamine majandus- ja tööstusministri vastutusvaldkonnas¹². Käskkirja lisa 2 punktis 5 asendatakse Regionaal- ja Põllumajandusministeerium läbivalt MKMiga.

Lisa 2 punkti 5.3. muudatusega muudetakse MKMile tuuleparkide rajamise kiirendamise tegevuseks kavandatud eelarve summat.

Muudetakse tegevuse 5.1. Tuuleenergia arendamiseks riigi planeeringute läbiviimise kiirendamine eelarvet. Tegevuses on silmas peetud Eesti-Läti 4. ühenduse rajamiseks Paide-Lihula-Saaremaa trassi ning Liivi lahe meretuulepargi elektriühenduse trassi planeeringuid.

Eesti- Läti 4. ühenduse rajamise riigi eriplaneeringu (edaspidi *REP*) koostamiseks nähakse ette järgmised kulud:

- Tööjõukulu kaasamiseksperdi palkamiseks, kelle ülesanne on planeeringulahenduse personaalne tutvustamine elanikega kohtumistel. Seni on menetluses olnud kaasatud 8500 eraisikut. Täiendavalt eelarves kavandatud kuni abikõlblikkuse perioodi lõpuni tööjõukulu kokku 98 000 eurot.
- teenuse ostmise kulu REP lepingu- ja asjaõiguse ning kinnisasja avalikes huvides omandamise seaduse (KAHOS) ekspertiisi kaasamiseks. Täiendavalt eelarves kavandatud 50 000 eurot;
- REP loodusuuringute läbiviimine KAURI ekspertidega, kuivõrd hangetega sageli ei õnnestu looduseksperthe leida. Täiendavalt eelarves kavandatud 100 000 eurot. Loodusuuringute tegemisel kaasatakse ka KAURI eksperdid ja KAURI eelarves nähakse juba kaardistatud ja kokku lepitud uuringute (Natura alad, püsielupaigad) tööjõukuluna ette täiendavad 100 000 eurot. Lisaks tuleb aga teha uuringud merepõhja setete uurimiseks (kuludena lisanduvad laev, setteproovid, analüüsimine, järelduste ja ettepanekute tegemine) ja nende kulude katmiseks nähakse tellitavate uuringute kuluna ette 100 000 eurot.

Eelarves säilib kehtivas käskkirjas ette nähtud kahe taastuvenergia kasutuselevõtuks olulise võrgutrassi riigi eriplaneeringu menetluse kiirendamise ülesanne ja vastavad tööjõukulud.

Eelarvest jäetakse välja kulu, mis oli kavandatud 2024. a tuuleenergia prioriteetsete arendusaladel riigimaade arendajate kasutusse andmiseks enampakkumiste korraldamiseks. Kuivõrd uuringutulemustest lähtudes on prioriteetsete arendusalade riigimaade osad suuremas osas RMK valitsemisel olevatest aladest, jääb Maa-ameti ja sellega seoses ka ministeeriumi tasandi tegevuste vajadus väikeseks. Maa-ameti valitsemisel olevaid maid oli KAURI tehtud tuuleenergia arendamiseks sobivate alade kaardistuses 8,9 km².

REM eelarve arvestuslik jaotus	Algne	Pärast muudatusi
Tööjõukulud, sh 15% üldkulu	220 988	327 382

¹² [Peaministri 15.08.2024 korraldus „Ministrite pädevus ministeeriumi juhtimisel ja ministrite vastutusvaldkonnad“](#)

Lepingu- ja asjaõiguse ning KAHOS ekspertiis	0	50 000
Eesti- Läti 4. võrguühenduse REP uuringute tellimine	0	100 000
Kokku	220 988	477 382

5. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti toetatavate tegevuste, tulemuste ja eelarve muudatused

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (edaspidi *TTJA*) toetatavad tegevused seonduvad meretuuleparkide loamenetluste kiirendamisega.

Tegevuse 6.1.1. muudatused seonduvad sellega, et senine oodatav tulemus nägi ette, et merealal tuleb viia kokku 12 alal läbi enampakkumine ja TTJAal algatada hoonestusloa menetlus. Kuivõrd enampakkumise tulemusel ei pruugi selguda taotlejat, kelle suhtes hoonestusloa menetlus algatada (näiteks enampakkumisel kas ei tule ühtki pakkumist või luhtub enampakkumine muul põhjusel), muudetakse tegevust selliselt, et TTJAal tuleb läbi viia merealal 12 ala enampakkumised ning 90 päeva jooksul enampakkumise läbiviimisest teha hoonestusloa menetluse algatamise otsus.

Tegevuse 6.1.2. muudatusega jäetakse andmeallika kirjeldusest välja viide sellele, et kiirendatud menetlusi tehakse kuni 2000MW tootmispotentsiaali mahus ehituslubade väljastamisele. Riigisisese energiatarbimise prognoosi on korrigeeritud ja riigisisese tarbimise katmiseks näevad viimased prognoosid ette 2900MW tootmisvõimsuse vajaduse, mis tuleviku prognoosides võib olla veelgi suurem. Projekti eelarves on arvestatud, et kiirendatud menetlusi viiakse läbi kogu abikõlblikkuse perioodi jooksul. Seega on selgitust muudetud ja lisatud viide, et kiirendatud menetlusi viiakse läbi kogu abikõlblikkuse perioodi jooksul, seega kuni 31.03.2026.

TTJA toetatavate tegevuste eelarvet ei muudeta.

TTJA eelarve arvestuslik jaotus		
Tööjõukulud, sh 15% üldkulu		948 688
Spetsialistide koolitamine		20 000
Teenuste (õigusabi, ekspertiisid, teavitused) sisseostmise kulud		128 000
Kokku	1 096 688	

Maa-ameti tegevusi ja toetatavate tegevuse eelarvet ei muudeta.

Maa-ameti eelarve arvestuslik jaotus		
Tööjõukulud, sh 15% üldkulu		1 518 066
Maatoimingud		372 800
Aerokaamera ja laserskänner		3 000 000
ESTPOS		2 038 231
Kokku	6 929 097	

Projekti eelarve arvestuslik jaotus pärast muudatusi		
KLIM		10 699 388
Keskkonnaagentuur		3 066 811
Keskkonnaamet		4 369 279

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	477 382
Maa-amet	6 929 097
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet	1 096 688
Kokku	26 838 646

III Eelnõu kooskõlastamine

Käskkirja eelnõu kooskõlastati Rahandusministeeriumi, Riigi Tugiteenuste Keskuse, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Keskkonnaagentuuri, Keskkonnaameti, Maa-ameti ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga. Eelnõule laekunud tagasiside on koondatud seletuskirjale lisatud kooskõlastustabelisse.

Lisa
 „Kliimaministri
 22.11.2023. a käskkirja nr 483
 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine
 taaste- ja vastupidavuskava reformi 8.1
 „Taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamine“ elluviimiseks“
 muutmine“
 eelnõu seletuskirjale

KOOSKÕLASTUSTABEL		
Kes	Ettepanek	Arvestatud/mittearvestatud/selgitus
RaM (e- kirjaga)	<p>1. Palume selgitada tegevuse 1.1.6 sisulisi ja eelarvelisi muudatusi. Käskkirjast nähtub, et plaanitud on äri sektorite teekaartide kõrvale tuua ka teatud tehnoloogiate teekaartide koostamine, kuid teekaartide koguarv on jäänud samaks (8). Samas toote välja vajaduse tegevuse eelarvet 300 tuhande euro võrra suurendada tehnoloogia teekaartide koostamiseks. Eelarve suurendamisega soovitakse ette näha lisaressurssi teekaartide koostamise kiirendamiseks koostöös erialaliitudega, samuti kliimanetraalse ja taastuenergiatile toetava majanduse seisukohast kriitilise tähtsusega tehnoloogiate teekaartide koostamiseks Kliimaministeeriumi eestvedamisel, täpsustades seletuskirjas, et eelarves arvestatakse lisaks keskse projektijuhi tööjõukuludele ka teenuse ja uuringute sisse ostmise ning täiendavate tööjõukuludega tehnoloogiatele fookuseeritud teekaartide koostamiseks. Palume selgitada, kui suures proportsioonis lisanduvast eelarvest (300 000 eurot) on plaanitud tellida teekaartide koostamine sisse ostetava teenusena ning kui suures mahus arvestatakse Kliimaministeeriumi tööjõukuludega, tuues välja ka selle, kas tegemist on olemasolevate töökohtade rahastamise või uute, ajutiste töökohtade loomisega. Arvestades tegevuste lõpptähtaega, milleni on jäänud vaid 1,5 aastat ning põhimõtet, et RRFist on abikõlblikud tähtajalised, selgelt taastekava eesmärkide täitmisega seotud tööjõukulud, siis on antud informatsioon</p>	<p>Arvestatud/selgitus. Teekaartide arv on jäänud samaks. Kõik teekaardid on seotud kliimakindla seaduse eelnõus olevate eesmärkidega. Nagu ka seletuskirjas viidatud, on praegu võimalik välja tuua valdkondade ja sektoritena kriitilised toormed, süsinikuvabad kütused, ringmajanduse ja süsinikupüüdmise tehnoloogiad. Rääkisime majasiseselt üle, ainus tööjõukulu, millega selle tegevuse juures arvestatakse, on KLIM teekaartide keskse projektijuhi tööjõukulu. Ülejäänud kulu on kavandatud siiski majanduskuluna ehk teenuse ja uuringute sisseostmiseks. Seletuskirjas on vastav selgitus korrigeeritud.</p>

	käskkirja koostamiseks hädavajalik.	
RaM (e-kirjaga)	<p>2. Käskkirja muudatusega soovitakse lisada tegevus 1.1.10 Tuuleenergia kasutuselevõttuga seonduvalt elektri hinna prognooside koostamine, mille puhul on seletuskirjas mainitud, et mõju analüüsimiseks kasutatakse rahvusvaheliselt kasutatavatest andmebaasidest kättesaadavaid elektri hinna ja tehnoloogia hinna (LCOE) andmeid võrdlevaid raporteid, mille põhjal koostatakse Eesti olusid arvestav mõjuanalüüs. KLIM hangib vähemalt kolme levinuma andmekogu prognooside kasutamise õigused ja riigisisese mõjuanalüüsi koostamise. Palume täpsustada, kas mainitud andmekogude kasutusõiguse säilitamisega kaasneb jooksvaid kulusid ka pärast RRFi lõppu (2026.a.) ning kui jah, millistest allikatest plaanitakse need katta. Samuti palume täpsustada tellitavate mõjuanalüüsides arvu. Seletuskirjas mainite analüüsi ainsuses, kuid käskkirja lisa 2 tabelis 1.2 toote välja 5 kvartaalse analüüsi valmimise koos energiahindade prognoosidega, mis seletuskirja kohaselt hangitakse sisse. Kas antud prognooside ja analüüsides tellimiseks on vajadust ka pärast RRFi lõppu ning kui jah, siis millistest allikatest plaanitakse selle tegevuse jätkamist rahastada ja mis mahus?</p>	<p>Arvestatud/selgitus.</p> <p>Riigisiseseid elektri hinna mõjuanalüüsi on teinud praegu KLIM oma ressursiga. Teisisõnu teeb analüüsi teiste tööülesannete kõrvalt üks energeetikaosakonna ametnik, kelle kompetents sedalaadi analüüsimeetodeid võimaldab ja kes kasutab neid andmeid, mida kätte saab. Andmekogude prognooside kasutamise õigused annavad võimaluse saada esiteks juurdepääsu märkimisväärselt parematele alusandmetele, mida praegu kasutada ei saa ja kokkuvõttes ka põhjalikuma riigisisese analüüsi, sest teenuse pakkuja töö kvaliteedikriteeriumid on võimalik kindlasti kõrgemale seada kui praegu oma jõududega toimetades. Arvestades seda, et riigil on praegu ja lähiaastatel taastuvenergeetikas vaja teha suured, sh suure investeringuvajadusega ja pikaks ajaks tulevikku määravad otsused, on kvaliteetse elektri hinna analüüsi hankimine nende otsuste toetamiseks just lähiaastate perspektiivis kriitiline. RRFi rahastamise otsus ei sisalda automaatselt kohustuste ülekandumist riigieelarvesse. Sarnaselt kõigi muude RRFi tegevustega tuleb abikõlblikkuse perioodi lõpus otsustada, kas mõnda tegevust on võimalik ja vajalik jätkata ka riigieelarvest rahastades või naaseme senise praktika juurde. Hanke periood on RRFi abikõlblikkusega seotud, seega isegi juhul, kui teenust oleks vaja ka pärast abikõlblikkuse lõppu tuleb teha uus hange.</p> <p>Kvartaalseid analüüsi on eesmärgiks teha viis. Muidugi on meil huvi saada analüüsid võimalikult kiiresti käima, aga oleme arvestanud rahvusvahelise hankega, mille läbiviimine võtab senise praktika kohaselt mitu kuud.</p>

		Abikõlblikkuse perioodi arvestades on realistlik, et analüüsid valmivad 2025 I, II, III ja IV kvartal ja 2026 I kvartal. Kas näete vajadust, et andmebaaside juurdepääsu õigused peaks olema selle ülesande juures kuidagi eraldi viidatud? Sisuliselt on tegemist analüüsi jaoks vajalikele alusandmetele juurdepääsu hankimisega. Korrigeerime seletuskirja sõnastuse vastavalt tähelepanekule mitmusesse
RaM (e-kirjaga)	3. Käskkirja punktis 5) viidatakse, et käskkirja lisa 2 punkti 1.2. täiendatakse tegevustega 1.1.10. - 1.1.12. Samas on tabelisse lisatud vaid tegevused 10 ja 11, kuid mitte 12.	Arvestatud.
RaM (e-kirjaga)	4. Seletuskirjas lk 5 olevas tabelis tulbas „Pärast muudatusi“ olev kokku summa ei ole võrdu ridade summaga. Kokku summa on õige 10 899 389, aga kuskil real/ridadel on üks euro liiast. Samas tabelis „Algne“ tulbas on kokku summa 50 000 võrra suurem kui kehtivas käskkirjas. Õige summa on 11 520 783. Viga tuleb reast „KOV juhtide õppereisid tuuleparkidesse“, mille eelarve peaks olema 0.	Arvestatud.
RTK (e-kirjaga)	1. Käskkirja punktis 4 toodud summa on vigane „5.3. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toetatavate tegevuste eelarve on 541 877 eurot.“. Seletuskirja ja toodud tabeli järgi on õige summa 577 382. Palun kontrollida ja teha vajalikud parandused.	Arvestatud.
RTK	2. Seletuskirja lk 5 olevas tabelis on veerus "Algne" viga real "KOV juhtide õppereisid tuuleparkidesse", mida esialgses eelarves ei ole ning summa peab olema 0. Palun parandada.	Arvestatud.
RTK	3. Eelnõu järgi on kavas võtta riigile ülesanne ja täiendav kulu toetada tööstuse teekaartide koostamist. RRF-i rakenduskava reformi alapunktis 3 on kirjeldatud tegevusi äri sektori võimestamiseks roheinvesteeringute tegemiseks. Pöörame tähelepanu võimalikule vastuolule toetuse andmise eesmärgiga: toetuse andmise eesmärk on hõlbustada	Selgitus. RRFi tekst kirjeldab teekaarte laiemalt, kui vaid seoses taastuvenergiaga. RRFi tekstist tuleneb teekaartide kontekstis, et tõhus koostöö ametiühingute ja sektoreid esindavate organisatsioonidega on oluline. Eelnevad arutelud on toimunud ettevõtete esindusorganisatsioonidega

	<p>taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, eelkõige kiirendada tuuleparkide rajamist ja luua täiendav tootmispotentsiaal vähemalt 1000 MW tuuleenergia tootmiseks nii maismaal kui ka merel. Kavandatud käskkirja muutmise eelnõu seletuskirja punktis 1.2. on nimetatud, et teekaartide valdkondadeks on kriitilised toormed, süsinikuvabad kütused, ringmajanduse ja süsinikupüüdmise tehnoloogiad. Juhime tähelepanu, et näiteks süsinikupüüdmise tehnoloogiate arendamine ei ole kooskõlas käskkirja eesmärgiga, kuna ei ole seotud taastuvate energiaallikate kasutuselevõttuga, vaid vastupidiselt on seotud mittetaastuvatest allikatest pärit süsinikuheitmete kinnipüüdmisega. Samuti ei ole praeguse reformi eesmärgiks lahendada rohetehnoloogiate ja ringmajanduse kasutuselevõttuga seotud takistusi. Seega palume esitada kooskõlastamiseks täielik nimekiri 8 teekaardi valdkonnast ja lühikirjeldus, kuidas need valdkonnad ja tellitavad teekaardid on seotud taastuvenenergia arendamisega.</p>	<p>sektorite roheline ülemineku teekaartide koostamise teemadel, ning neid kaasatakse meetme väljatöötamisse, küsides nende kirjalikku tagasisidet ja korraldades avalikke arutelusid. Viidatakse ettevõtlussektori tugevdamisele rohelistele investeeringute tegemisel - riigi roll on luua raamistik ja soovitatav tööprotsess teekaartide koostamise jaoks - millistele küsimustele peab teekaart vastama, kuidas kaasata ja keda kaasata. Viidatakse ka, et eesmärk on raamistiku loomine eri sektorite teekaartide koostamiseks üleminekul vähese süsinikdioksiidi heitkogusega majandusele hõlbustab uute arenguvõimaluste tuvastamist ja julgustab olemasolevaid ettevõtteid kaaluma üleminekut uutele äriideedele ja -mudelitele. Ei oleks ka mõeldav, et 8 teekaarti koostatakse üksnes ettevõtete taastuvenergiale üleminekuks. Eesmärk on laiemalt toetada nii sektorite kui tehnoloogia kliimaneutraalsuse poole liikumist.</p>
RTK (e-kirjaga)	<p>4. Ei toeta käskkirjas punktis 1.1. pakutud muudatust sõnastada kehtivas käskkirja lisas 2 punktis 1.1.4. toodud tegevus ümber ning jätta välja eraldiseisvalt keskkonnamõju hindamise juhtekspertide järelkasvu toetamine. Seletuskirja järgi plaanitakse tellida keskkonnamõju hindamisega seotud analüüsid, mis sobituksid lisas 2 punktis 1.1.2. tegevuse "Loastamise ja keskkonnamõju hindamise protsesside arendamine ja sellega seotud võimekuse tõstmine" juurde. Seletuskirjast ei selgu miks ei sobi neid tegevusi rahastada punkti 1.1.2. alt ja miks samalaadses sõnastuses on kaks tegevust, mis oma sisult kattuvad.</p>	<p>Mittearvestatud. Tegevus 1.1.2 on RRF rakendusotsuses nimetatud tulemuseesmärk 126, mis seisneb seadusemuudatuste paketi vastuvõtmises. Ei toeta analüüside lisamist selle ülesande juurde, sest erinevalt teistest käskkirja ülesannetest on tegemist konkreetset EKga kokku lepitud tulemusega.</p>
RTK (e-kirjaga)	<p>5. Palun kaaluda, kas on vajalik muuta punktis 1.1.6 sõnastust.</p>	<p>Selgitus. Muudatus on vajalik, sest senine sõnastus viitab üksnes sektorite</p>

		teekaartidele, muudatusega lisatakse aga tehnoloogiate teekaardid.
REM	1. Eelnõu punkti 1 alapunktiga 6 suurendatakse tegevuse 1.1.5. KOV võimestamine rahastust KOV juhtidele õppereiside korraldamiseks. Teeme ettepaneku kaasata õppereisidele ka KOV planeerijad, kes vastutavad tuuleparke kavandavate planeeringute koostamise korraldamise eest.	Arvestatud. Vastavalt kokkuleppele on selgitus sõnastatud selliselt, et esmane sihtrühm on KOV juhid, võimalusel ka teised planeeringute eest vastutajad, st eeskätt planeerijad.
REM	2. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile eraldatava eelarve punktist ei selgu üheselt, kas muutumatuna säilib senini Eesti-Läti 4. elektriühenduse ja Liivi lahe meretuulepargi elektriühenduse riigi eriplaneeringute koostamiseks ettenähtud 1,5 koha projektijuhi toetus (4350 eurot bruto töötasu ühes kuus). Palume selgitada seletuskirjas.	Arvestatud. Selgitus lisatud.
REM	3. 3. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile eraldatava eelarve punktist ei nähtu riigivara valitseja poolsete riigimaadega seotud toimingute tegemiseks ja planeeringute kooskõlastamiseks ette nähtud ja varem kinnitatud lisatööjõu vajaduse arvestamine. Me ei nõustu seletuskirja lk 8 märgituga: „Kuivõrd uuringutulemustest lähtudes on prioriteetsete arendusalade riigimaade osad suuremas osas RMK valitsemisel olevatest aladel, jääb Maa-ameti ja sellega seoses ka Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi tegevuste vajadus väikeseks.“ Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisel ning Maa-ameti valduses maadele on kaardistatud üheksa prioriteetset tuulepargi arendusala 31 maaüksusega. Seniste aastate praktika kohaselt saab olemasolevat tööjõudu rakendades menetleda teiste menetluste hulgas ühe uue energiapargi hoonestusõiguse juhtumi aastas ning olemasolevate hoonestusõiguse lepingutega tõusetuvad küsimused. Kui kuni 2026. a I kvartali lõpuni on tarvis korraldada Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi	Mittearvestatud. Arvestades seda, et KAURI aruandes on 11 leevendusmeetmetega kasutamisega sobivaks hinnatud ala peale kokku Maa-ameti valitsemisel olevate ja seega kirjeldatud tööpanust eeldavate alade pindala ca 4,9 km ² ja koos väikeste sobivate aladega kokku 5,4 km ² , ei ole täiskoormusega terve aasta töökoha loomine hoonestusõiguse seadmisega seotud toimingute jaoks põhjendatud. Veelgi enam, otsustamist vajab, kas nii väikese mahu juures on mõistlik jätkata senisel kujul, kus nii RMK kui Maa-amet viivad ettevalmistatud enampakkumised kumbi eraldi ellu või on mõistlikum Maa-ameti valitsemisel olevad alad üle anda RMK valitsemisele. Edasised tegevused saab otsustada siis, kui Vabariigi Valitsus on otsustanud, kas, mis mahus ja kuidas enampakkumistega edasi minnakse. Täpsustamist vajab ka, milline on tööülesannete jaotus ministeeriumi ja Maa-ameti vahel. Küll aga ei pea me põhjendatuks pretsendenti, et KOV EP kooskõlastamisega seotud kulud jäävad Kliimaministeeriumi kanda.

<p>valitsemisel maale üheksa uue tuulepargi rajamiseks hoonestusõigused, siis on järgmisteks riigivara valitseja tegevusteks tarvis kaasata lisatööjõudu:</p> <p>3.1. Maatoimingute nõunik:</p> <p>1) juhtumi ettevalmistamine Maa-ameti ja teenistuja koostöös, kokku 22 tp:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koosolekud: maa-ala valiku küsimused: ala suurendamine, vähendamine, jagamine, küsimuste lahendamine; vajalike eeltööde kokkuleppimine: jagamised, piiratud asjaõigused jm seniste lepingutega seotud küsimused, 2 tööpäeva; - kirjavahetus ja kohtumised osapooltega (asutused, KOV-d, ettevõtjad), 5 tööpäeva; - hoonestusõiguse tingimuste väljatöötamine, enampakkumise ja lepingu tingimuste ettevalmistamine, juriidiline kontroll, 6 tööpäeva; <p>2) Vabariigi Valitsuse ja ministri otsuste ettevalmistamine, juriidiline kontroll, 5 tööpäeva;</p> <p>3) enampakkumise otsuse allkirjastamise korraldamine, sh kooskõlastajate ja osapoolte küsimustele vastamine, 2 tööpäeva;</p> <p>4) tulemuste kinnitamise otsuse allkirjastamise korraldamine, sh kooskõlastajate ja osapoolte küsimustele vastamine, 2 tööpäeva.</p> <p>Maatoimingute nõuniku töömaht on kokku 22 tööpäeva ehk 1 kalendrikuu ja 2 tööpäeva ühe energiapargi juhtumi peale. Üheksa energiapargi juhtumi peale kulub seega 9,5 kalendrikuud, st 0,7 FTE aastas.</p> <p>3.2. Planeeringute nõunik:</p> <p>Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu puhul koosneb menetlus järgmistest etappidest, mille puhul on vajalik esitada riigivara valitseja seisukohad, mille valmistab ette paneeringute nõunik:</p> <p>1) eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju</p>	<p>Pole teada, millistel aladel ja kui keerukates menetlustes KOV EPga seoses täiendavaid toiminguid üldse tehakse, see on selgelt KOVi planeerimisautonoomia küsimus.</p>
--	--

	<p>strateegilise hindamise programmi avalik väljapanek, 1 tööpäev;</p> <p>2) kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande esitamine arvamuse avaldamiseks, 2 tööpäeva;</p> <p>3) kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalik väljapanek. Kui avalikustamise tulemusena planeeringulahendus muutub, siis on vaja muudatustega tutvuda ja võtta seisukoht, 1 tööpäev;</p> <p>4) avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste alusel tehakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes vajalikud muudatused. Pärast muudatuste tegemist kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvaliku otsuse eelnõus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes teeb kohaliku omavalitsuse volikogu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande vastuvõtmise või sellest keeldumise otsuse.</p> <p>5) kohaliku omavalitsuse üksus võib tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisel loobuda detailse lahenduse koostamisest ja kehtestada planeeringu asukoha eelvaliku otsuse alusel, kui puuduvad välistavad tegurid tuulepargi edasiseks kavandamiseks</p> <p>projekteerimistingimustega ning asukoha eelvaliku otsuses on toodud projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused. Projekteerimistingimuste menetluses osalemine, 2 tööpäeva;</p> <p>6) pärast asukoha eelvaliku otsuse vastuvõtmist koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailne lahendus. Kohaliku omavalitsuse</p>	
--	---	--

	<p>eriplaneeringu detailse lahenduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu esitamine kooskõlastamiseks ja arvamuse andmiseks, 2 tööpäeva;</p> <p>7) Pärast kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu vastuvõtmist korraldab kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise korraldaja kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu avaliku väljapaneku. Kui kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu avalikul väljapanekul esitati kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kohta kirjalikke arvamusi ja planeeringulahendus muutub, siis on vaja muudatustega tutvuda ja võtta seisukoht, 1 tööpäev.</p> <p>Planeeringute nõuniku töömaht on kokku 7-9 tööpäeva. Üheksa planeeringu peale kulub seega 81 tööpäeva ehk 4 kalendrikuud, st 0,3 FTE aastas.</p>	
KeA	<p>1. täiendada eelnõu p 3 lõikega 1 kavandatud punkti 3.2. tabeli tegevuse 3.1.1. seletuse Andmeallikas/metoodika lahtrit alljärgnevalt (täiendus paksus kirjas):</p> <p>Senise keskmise 24 tööpäeva asemel tehakse menetlusprotsessid keskmiselt kuni 14 tööpäevaga. Kiirendatud menetlusi ja spetsialistide koolitusi viiakse läbi kuni käesoleva käskkirja lisa 1 punktis 7 nimetatud abikõlblikkuse perioodi lõpuni.</p> <p>Keskkonnaamet on menetluskiiruse sihttaseme ettenähtud tähtajaks (s.o. 2023. a III kvartaliks) saavutanud ja seda hoidnud, kuid spetsialistide detailne koolituste programm, mis aitab otseselt kaasa menetluste kiiruse tõstmisele ja hoidmisele ning Keskkonnaameti töö sisulisele kvaliteedile, on koostatud ja tellitud kuni rahastusperioodi lõpuni.</p>	Arvestatud.
KeA	<p>2. täiendada eelnõu seletuskirja lk 7 viimast lõiku, mis selgitab eelnõu punkti 3 alapunktiga 2 kavandatud eelarve muudatusi, järgnevalt (täiendus paksus kirjas):</p>	Arvestatud.

<p>Tegevuse 3.1.4. Taastuvenegiat puudutavate KMH, KSH, planeeringute, Natura 2000 hindamise, ehituslubade ja meretuuleparkide hoonestuslubadega seonduvate menetlusprotsesside parendamise raames nähakse ette täiendav ressurss tagasiside analüüside koostamiseks ja analüüsides lähtuvate parenduste tegemiseks menetlusprotsessides.</p> <p>Kvartaalse analüüsi tulemusel pakutakse välja nii sellised parendusettepanekud, mida on võimalik rakendada kiiremini, näiteks muutes Keskkonnaametis töökorraldust, koostades täiendavaid tööjuhiseid, tõlgendusi jms kui ka ettepanekud pikemat ettevalmistust eeldavateks muudatusteks, näiteks õigusaktide muutmiseks. Kogutav tagasiside on oluliseks sisendiks KLIM KMH digitaliseerimise protsessi.</p> <p>Klientide tagasiside kohaselt (aruanne 2024. a II kvartal) oodatakse Keskkonnaametilt planeeringute ja tegevuslubade menetlusprotsessides keskkonnavaldkonna kõrget erialalist pädevust ja sellealast sisulist nõustamist, s.h kompromisslahenduste pakkumist ja täpsete tingimuste seadmist. Sealjuures eeldatakse, et riigi ootused ja arendajatele seatavad tingimused oleks prognoositavad ja sarnastes olukordades samasugused. See omakorda eeldab menetluste kõigile osapooltele kasutatavate meetodiliste juhendmaterjalide koostamist, millega Keskkonnaamet ka aktiivselt tegeleb (nt. võimalikud leevendus- ja hüvitusmeetmed, liikide aktsepteeritavate kahjustusmäärad/lävendid ja tuulearendusalade inventeerimiste juhised, millest viimane on hetkel avalikus sisendite kogumise faasis).</p> <p>Teatud valdkondades on Keskkonnaametil vajalik aga ka kompetentsi juurde hankimine (nt. merekeskkonna liikide ja elupaikade inventeerimise meetodid), mis</p>	
--	--

	kokkuvõttes otseselt parandab menetlusprotsesside kvaliteeti ja kiirust.	
--	---	--